

A bujakóros, trachomás és elmebeteg pénztári tagok ápolásának költségei.

Írta: Dr. Halász Frigyes.

Arról, hogy a magyar munkásbiztosítás az állam részéről milyen elszomorítóan mostoha bánásmódban részesül, már sokat írtak. Az állam részéről élvezett támogatás szomorú fejezetébe tartozik mindekelőtt az, hogy az állam az országos pénztárnak az 1911. évben 1,100.000 koronát kitevő központi igazgatási költségeit az 1907: XIX. törvénycikk 115. §-a ellenére csakis *részben*, csupán 600.000 K erejéig hajlandó viselni, ide tartozik az állami alkalmazottak biztosításánál követett az az eljárással, hogy a biztosítási kötelezettség alá eső állami alkalmazottak után 3 éven át nem fizetett az állam járulékot, ami által milliókra menő bevételről fosztotta meg a pénztárt; ide tartozik az is, hogy az állami munkásbiztosítási hivatal törvénymagyarázata a 7 napos járulékszedésnek 1908 augusztus 1-étől 1910 január 1-éig való megakasztásával mintegy 8 millió korona bevételről fosztotta meg az országos pénztárt. S ebbe a szomorú fejezetbe tartozik a bujakóros, trachomás és elmebeteg pénztári tagok ápolási költségeinek ügye is, amelynél ismét évenként százezerekre menő összegektől esik el a pénztár az állam jóvoltából.

Az 1898: XXI. t.-c. a szegény bujakórosok, trachomás- és elmebetegek ápolási költségeinek viselését állami feladatá tette s kimondotta 9. §-ában, hogy a kórházban és gyógyintézetben, vagy hatósági megbízásból házilag ápolott szegény bujakóros-, trachomás- és elmebetegek ápolási költségét az államkincstár viseli még akkor is, ha az illető beteg valamely betegsegélyző pénztár tagja. Ezt a rendelkezést az 1907: XIX. t.-c. 206. §-a kifejezetten fentartotta. A kórházban ápolott bujakóros stb. pénztári tagokra nézve az id. törvény 9. §-a végre is hajtott, mert ezeknek ápolási költségeit az államkincstár fizeti meg a kórháznak. De teljesen végrehajthatlan maradt a törvény rendelkezése a házilag ápolandó bujakóros stb. pénztári tagokra nézve, mert a hatóságok, csakhogy megmentsék az államkincstárt a költségektől, kivétel nélkül következetesen megtagadják a pénztártól a házi ápolásra való megbízás megadását s ezzel lehetetlenné teszik a pénztárnak a házi ápolás költségeinek az államkincstártól való visszakövetelését is. Pedig tudjuk, hogy a bujakórosok nagy része keresetképes és gyakran megfelelően kezelhető házilag is; és tudjuk azt is, hogy a pénztárak igen gyakran nem tudják elhelyezni a beteget kórházban, egyrészt azért, mert nem hajlandó a beteg kórházba menni, más esetekben pedig azért, mert a kórházban helyhiány miatt fel sem veszik. Sem egyik, sem másik esetben nem adják meg a hatóságok a házi ápolásra a megbízást, pedig az esetben, ha a beteg nem akar kórházba menni, a T. 52. §-a értelmében legfeljebb a táppénz vonható meg tőle, de orvos és gyógyszerkiadásai lesznek miatta a pénztárnak, – amikor pedig helyhiány miatt nem lesz felvehető a beteg, akkor még táppénzkiadás is szakad a pénztár nyakába. S ámbár ezen esetekben nyilvánvaló, hogy a pénztár egyenesen kényszerhelyzetben van, mert egyrészt a betegeket kórházban el nem helyezheti, másrészt a házi ápolást az

1907: XIX. t.-c. 50. §-ára tekintettel tőlük meg nem tagadhatja, a hatóságok még ez esetekben is óvakodnak az elkerülhetetlen házi ápolásra a hatósági megbízást megadni, nehogy valahogyan formailag is joga támadjon a pénztárnak az 1898: XXI. t.-c. 9. §-a alapján az államkincstártól az ápolási költségeknél megterítését követelni.

A pénztár a tarthatatlan helyzetből megkísérelte a menekvést úgy, hogy egyes felmerült esetekben a házi ápolást az 1907: XIX. t.-c. 206. §-a alapján megtagadta. A tagok a segélyigényt elutasító határozatok ellen választott bírósághoz fordulván, az I. fokú választott bíróságok egy része (Újvidék 1909 P. 8/2. Zombor 1909 P. 17/6.) azon álláspontra helyezkedett, hogy a bujakóros stb. betegeknek a pénztárral szemben segélyezési igényük nincsen, az állami munkásbiztosítási hivatal azonban kimondotta (1909. 321/2, 1910 P. 14/2.) hogy az 1898: XXI. t.-c. 9. §-a csak a pénztár és az államkincstár egymásközi elszámolására nézve irányadó szabályt tartalmaz, de nem érinti a pénztár tagjainak az 1907: XIX. t.-c. 50. §-a által részükre biztosított segélyekhez való igényjogosultságát.

Természetes, hogy ilyen körülmények között a pénztár arra törekszik, hogy a bujakóros stb. pénztári betegek lehetőleg kórházban helyeztessenek el, hogy ily módon az 1898: XXI. t.-c. 9. §-ának intenciói, melyek a bujakóros stb. betegek ápolási költségeinek az államkincstár általi viselésére irányultak, érvényesüljenek.¹⁾ De egyúttal a fenforgó tarthatatlan állapotok megszüntetése céljából kérvénnyel fordult az országos pénztár a belügyminiszterhez az iránt, hogy a pénztár részére *generális hatósági megbízást* adjon a bujakóros stb. pénztári betegek házi ápolására, hogy olyan esetekben, midőn a házi ápolás indokoltnak mutatkozik vagy pedig a körülmények folytán elkerülhetetlen, (kórházi helyhiány stb.) a pénztár ezen generális hatósági megbízás alapján követelhesse a házi ápolás költségeinek az államkincstártól való megterítését. A generális hatósági megbízás megadása iránti kérelmet a pénztár azzal indokolta, hogy az 1898: XXI. t.-c. a hatósági megbízást azért tette a házi ápolási költségek megterítésének feltételévé, nehogy olyan esetekben is házilag ápolassanak a betegek, midőn betegségük minősége, vagy otthonuk viszonyai a sikeres házi ápolást lehetetlenné teszik, s hogy ezen sikertelen házi ápolás költségeivel az államkincstár ne terheltesse; minthogy azonban a pénztár a maga közintézeteszerű szervezetével, megbízható orvosi útján kellően tud gondoskodni arról, hogy csak indokolt esetekben történjék a bujakóros stb. betegeknek ápolása házilag, itt az esetről-esetre való megbízás kikérését feleslegesnek tartja s a generális megbízással véli azt helyettesíthetőnek. Az ezzel szemben való összes aggályok eloszlatása céljából arra is késznek nyilatkozik az országos pénztár, hogy csupán oly esetekben kérje a házi ápolás költségének az államkincstártól való megterítését, midőn a kórházaknak nyilatkozatával, – amelyek kiadásának elrendelését a belügyminisztertől egyúttal kérelmezi – tudja igazolni, hogy a betegnek kórházi elhelyezését megkísérelte, de az helyhiány miatt lehetetlen volt. Közel két esztendeje, hogy az országos pénztár ezen kérvényét a belügyminiszterhez benyújtotta, azonban arra válasz még nem érkezett. Tudjuk, hogy a pénzügyminiszter évről-évre panaszkodik az országos betegápolási alapról és az államkincstártól megterítendő ápo-

¹⁾ A Salvarsannal való kezelés, ha kórházban történik, természetesen, szintén az állam költségére volna eszközözendő; a kórházon kívüli Salvarsan-kezelés céljára pedig az államnak kellene a pénztárakat a szükséges anyaggal ellátnia.

lási költségek folytonos növekedése miatt, tudjuk, hogy a belügyminiszter sohasem képes az e célra rendelkezésére bocsájtott hitelből az ezen címen felmerülő költségeket fedezni, – s azt hisszük, nem tévedünk, ha itt keressük a hatóságok azon egyértelmű eljárásának okát, hogy a pénztártól a házi ápolásra való hatósági megbízást kivétel nélkül megtagadják, – de nem tudjuk belátni, hogy akkor, midőn a pénzügyminiszter oly könnyedséggel tud egy még itt sem levő ellenség fékentartására százakra menő milliókat áldozni, már köztünk dúló veszedelmes ellenségek, a bujakór, trachoma és elmebetegség megfékezésére miért nem tud az állam törvényeinek is megfelelőleg fedezetet teremteni. A magyar állam törvényhozása kimondotta, hogy ezen betegségekkel járó ápolási költségek az állampolgárok összességének adóiból fedezendő, – nem szabad tehát az iparos és kereskedő osztály és ezek munkásainak külön megterheléséből fentartott pénztárakra tolni ezen költségeket.

A kérdések ilyenén állása mellett hozta meg az országos pénztár elnöksége azon határozatát, hogy „a kórházban ápolt bujakóros, trachomas és elmebeteg pénztári tagok hozzátartozóinak a T. 59. §. 3. bekezdésében megjelölt féltáppénz kifizetendő, s ezen féltáppénznek az államkincstárból való megtérítése nem követelhető.”²

Sokak előtt érthetetlennek fog látszani az országos pénztár elnökségének ezen határozatában megnyilvánuló rezignáció. Mi azt hisszük, hogy az esetben, ha a féltáppénznek az államkincstártól való követelése, s e követelésnek az eddigi rendszer folytán várható elutasítása nem veszélyeztetné a bujakóros stb. pénztári tagok hozzátartozóinak féltáppénzre való jövőbeni igényét, – s hogy akkor, ha az országos pénztár a féltáppénznek, s egyáltalán a bujakóros stb. pénztári tagoknak ápolási költségeit a közigazgatási bíróság útján is követelhetné a m. kir. belügyminisztertől, – akkor a féltáppénzre vonatkozó határozatból az a rezignációra valló rész kimaradt volna.

A munkásbiztosítási törvény novellájában *okvetlenül teljes határozottsággal biztosítandó az országos pénztár részére a jog, hogy a házilag ápolt bujakóros stb. pénztári tagok ápolásának költségeit (a táppénzt is) követelhesse az államkincstártól akkor is, ha a házi ápolásra külön hatósági megbízást nem kapott s határozottan biztosítandó az a jog is, hogy panaszszót élhessen a közigazgatási bírósághoz a belügyminiszternek az 1898: XXI. t.-c. 9. §-ában említett ápolási költségek megtérítésére vonatkozó intézkedései ellen.*

Az 1898: XXI. t.-c. 13. §-a a 9. §-ra való hivatkozásával már ma is megadni látszik a közigazgatási bírósághoz való panaszjogot, tényleg azonban mégis kizárja azt azzal, hogy a szakasz végén csak a közigazgatási bizottság határozata ellen engedi meg a közigazgatási bírósághoz való felebbezést. Már pedig lehetetlen, hogy ilyen nagyfontosságú vagyoni természetű vitás ügyekben első és végső fórum az intézkedő közigazgatási hatóság, a miniszter legyen.

²) L. Ipari Jogvédelem í, szám 8. oldal 2. hasáb.